

TASARRUFUN İPTALİ DAVALARINA İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI

- İİK 284. madde uyarınca iptal davası açması hakkı, batıl tasarrufun vuku tarihinden itibaren 5 yıl geçmekle düşeceğinden açılan davanın hak düşürücü süre yönünden reddi gerekmektedir. (15. Hukuk Dairesi 5121/6363 , 8.12.2004)
- İİK 284. maddede tasarrufu iptal davalarının tasarruf tairihinden itibaren 5 yıllık süre içerisinde açılması gerektiği öngörülmüştür. Söz konusu süre sükutu hak süresi olup mahkemece resen nazara alınması gerekir. (17. Hukuk Dairesi 2010/6660, 7.3.2011)
- Tasarrufun konusu mal bir başkasına devredilmişse ayrıca davacı- alacaklının talebine gerek olmaksızın; talep, yasa gereği bedele dönüştüğünden açılan davanın artık nakden tazmin olarak sürdürülmesi gerekir. (HGK 15-421/469, 5.6.2002)
- Eldeki dava kredi sözleşmesine dayalı dava olmayıp borçlunun yaptığı tasarrufun iptaline yönelik olduğundan Tüketici Mahkemesinin görevli olduğu söylenemez. (15. Hukuk Dairesi 6766/5383, 12.10.2005)
- İİK 97/17 maddesi hükmüne göre, İcra Mahkemesinde tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için bu davanın karşılık dava olarak açılması gerekir. Çünkü doğrudan doğruya açılan iptal davalarına bakmak görevi İİK nın 281. maddesine göre genel mahkemelere aittir. (21. Hukuk Dairesi 4836/6344, 28.6.2004)
- İptal davası, alacaklıya alacağını tahsil olanağını sağlayan nispi nitelikte yasadan doğan bir dava olup tasarrufa konu malların aynı ile ilgili olmadığı gibi davacı alacağının kat karşılığı inşaat sözleşmesi yada başka bir sözleşmenin ifa edilmemesinden kaynaklanmış olmasının da görev hususunun belirlenmesinde bir etkisi yoktur. Kaldı ki davada incelenmesi gereken husus borçlu tasarrufunun iptali gerekip gerekmediği başka bir anlatımla İİK 277 vd maddelerinde belirtilen şartların gerçekleşip gerçekleşmediğidir.Açıklanan şekli ile görevin İİK 281. maddesine göre genel mahkemelere ait olduğu açıktır. (17. Hukuk Dairesi 2209/4990 8.4.2003)
- Tasarrufun iptali davalarında , HMK'nın 6 ve devam maddelerinde düzenlenen yetki kuralları geçerlidir. İptal davaları aynı hakka değil kişisel hakka dayanan davalardır. Bu nedenle davanın konusu taşınmaz olsa bile taşınmazlara ilişkin kesin yetki kurallarını düzenleyen HMK'nun 12. maddesi hükmü bu davalarda uygulanmaz. Bu nedenle Mahkemece taşınmazın Mudanya İlçesinde bulunduğu gerekçesi ile resen yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır. (17. Hukuk Dairesi, 1244/4588 1.4.2013)
- İİK'nın 282. maddesi uyarınca tasarrufun iptali davasında borçlu ve bu kişi ile işlemde bulunan 3. kişilerin davada gösterilmesi zorunlu olup, davacı bu kişilerden birisinin yerleşim yerinde dava açabilir. (15. Hukuk Dairesi 3505/3951 27.6.2006)

- Uyuşmazlık, İİK'nun 277 ve devamı maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davasına ilişkindir. Bu tür davalarda, borçlu ve üçüncü kişiler zorunlu dava arkadaşı olup davalı tarafında yer almaları gerekmektedir. Öte yandan tasarrufun iptali davasında yetki kamu düzenine ilişkin olmadığından yetki itirazının zorunlu dava arkadaşı olan borçlu ve üçüncü kişiler tarafından birlikte ve süresinde yapılması gerekir. (17. Hukuk Dairesi 14.10.2014 17147/13325)
- Borçlunun aciz yada iflasından önce yaptığı iptale tabi tasarrufları 3 grup altında ve İİK'nın 278, 279 ve 280. maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak bu maddelerde iptal edilebilecek bütün tasarruflar sınırlı olarak sayılmış değildir. Kanun, iptale tabi bazı tasarruflar için genel bir tanımlama yaparak hangi tasarrufların iptale tabi olduğu hususunun tayinini hakimine bırakmıştır. (İİK m. 281) Bu yasal nedenle de davacı tarafından İİK'nın 278, 279 ve 280. maddelerden birine dayanılmış olsa dahi mahkeme bununla bağlı olmayıp diğer maddelerden birine göre iptal kararı verebilir. (Y. H. G. K. 1987/872 Karar sayılı ilamı, 25.11.1987)
- Borçlu ile kızı arasında 1. derece, yeğeni arasında 3. derece akrabalık mevcuttur.İİK'nın 278/1 maddesince 3. dereceye kadar akrabalar arasındaki tasarruflar ivazlı da olsa bağışlama hükmündedir. Haciz veya acizden geriye doğru iki yıl içerisinde yapılan bağışlamalar da başka bir husus aranmaksızın yasa gereği batıldır. Yasal bu karine ortada iken ayrıca iyi niyet - kötü niyet araştırmasına gerek yoktur. (15. Hukuk Dairesi 27.12.2004 5534/6768)
- İİK 277 vd. maddelerine göre açılan iptal davalarında, takip borçlusundan hak iktisap eden 3. kişilerin davacının takip borçlusundan alacaklı olmadığına ilişkin savunmasının araştırılmasında zorunluluk vardır. Aksi takdirde takip alacaklısı ile anlaşarak veya nasıl olsa kendisinin borca batık olması nedeniyle gerekli çabayı göstermeyerek icra takibine itiraz etmeyen, itiraz üzerine durması söz konusu olmayan kambiyo senetlerine dayalı takibe karşı menfi tespit davası açmayan takip borçlusunun bu davranışı karşısında borçludam mal edinen üçüncü kişilerin yargı eliyle zarara uğratılması olur ki, bunun kabulüne olanak yoktur.
- Bu davanın ön koşulu, borçlu hakkında alınmış kesin veya geçici aciz belgesinin bulunmasıdır. Ön koşulun bulunması halinde ise İİK'nın 278, 279 ve 280.maddelerinde yazılı iptal şartlarının bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. Özellikle İİK'nın 278. maddede akdin yapıldığı sırada kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği ve yasanın bağışlama hükmünde olarak iptale tabi tuttuğu tasarrufların iptali gerektiğinden mahkemece ivazlar arasında fark bulunup bulunmadığı incelenmelidir. Aynı maddede sayılan akrabalık derecesi vs. araştırılmalıdır. Keza İİK'nın 280. maddesinde malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun alacaklılarına zarar vermek kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastının işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık

emarelerin bulunduğu hallerde tasarrufun iptal edileceği hususu düzenlendiğinden yapılan işlemde mal kaçırma kastı ile irdelenmelidir. (17. Hukuk Dairesi 377/3838 5.3.2015)

- Kat karşılığı inşaat sözleşmesi gereğince yüklenici tarafından hak edilmiş bir taşınmazın yüklenici tarafından kendi üzerine alınmadan üçüncü bir kişi adına tescilinin sağlanması başka bir ifade ile müteahhidin arsa maliklerine 3. kişilere satış yaptırmasının da tasarrufun iptaline konu olabileceği Dairemizin yerleşmiş uygulamasıdır. (17. Hukuk Dairesi 21.5.2013 ,2012/7646-7370)
- İİK'nın 277 ve müteakip maddelerine göre alınmış tasarrufun iptaline ilişkin kararın amacı, yalnızca borçlunun tasarrufuna konu ettiği maldan lacaklının alacağını tahsil olanağını sağlamaktan ibaret olup, konusu aynı değil sırf şahsi hakka mütealliktir. Bu durumda anılan ilam, HMUK'un 443/4. maddesinde sayılan bitelikte olmayıp İİK'nın 283. maddesine göre infazı için kesinleşme şartı aranmaz. (12. Hukuk Dairesi 31.5.2011, 2010/29263-11295)
- Alacaklı tarafından ileri sürülen iptal isteminin, mirasın reddi ile ilgili mahkeme ilamı olmayıp, mirasın reddi suretiyle borçluya geçecek mal varlığının karşılıksız olarak diğer kardeşin mal varlığına aktarması sonucunda oluşan değerler şartları varsa alacaklının alacağı kadar bölümün iptal edilmesi olduğu düşünülmeli; kardeşler arasında gerçekleştirilen bu tasarrufta davalı borçlunun yasal yönden yararı bulunup bulunmadığı üzerinde durulması, bu cümleden murisin terekesinin borca batık olup olmadığının belirlenmesi, diğer bir anlatımla murisin ölüm tarihi itibarıyla mal varlığını oluşturan taşınır ve taşınmaz malları, alacakları, varsa nakit mevcudu, borçları ilgili yerlerden araştırılarak belirlenmesi ve davalının mirası reddetmekte haklı bir nedeninin bulunup bulunmadığının irdelenmesi, diğer davalının keza reddeden mirasçının kötü niyetini bilebilecek durumda olduğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. (17. Hukuk Dairesi 28.2.2013, 2012/4777-2421)
- İlke olarak taraflar arasında bir anlaşmazlığı hükme bağlayan ilamlara karşı tasarrufun iptali davası açılmaz. Somut olayda, davalı borçlu ile diğer davalı eşi, boşanma davasına esas olmak üzere bir protokol hazırlamış ve bunu mahkemeye sunmuşlardır. Davacı alacaklı, anılan protokol ile borçlu tarafından eşine devredilen taşınmazlar hakkında tasarrufların iptalini istemiştir. Davanın asıl amacı boşanmaya ilişkin mahkeme hükmünün iptali değil, taşınmaz devrine ilişkin tasarrufun iptalidir. Tasarrufun tarafları karı-kocadır. Boşanma davasında tarafların mal bölüşümü mahkeme tarafından belirlenmiş değildir. Tarafların mahkemeye anlaşma şeklinde bildirdikleri iradeleri ile mal paylaşımı belirlenmiştir. Bu gibi hallerde borçlunun alacaklısından mal kaçırabilme imkanı vardır. (17. Hukuk Dairesi 2012/17947-5210, 11.4.2013)

